

Секція: Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика

Осадчук Ю.М.

студентка спеціальності ПТБД, група З ПТБД 1801м

Сумського національного університету

м.Суми, Україна

Наумко Ю.С.

керівник, к.е.н., доцент кафедри економіки

Сумського національного університету

м.Суми, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

У ринкових умовах господарювання особливо важливе значення посідає оцінювання фінансового стану підприємства. Аналіз фінансового стану надає можливість зробити висновки щодо забезпеченості підприємства ресурсами, ефективності їх використання. Фінансовий стан підприємства відображає спроможність підприємства фінансувати свою діяльність. Здатність підприємства своєчасно здійснювати платежі та фінансувати власну діяльність на розширеній основі свідчить про його задовільний фінансовий стан. Саме тому першочерговою проблемою на сучасному етапі розвитку промислових підприємств є аналіз і моніторинг фінансового стану [1].

Фінансова діяльність підприємства становить систему грошових відносин у процесі утворення, розподілу та використання різних фондів коштів. Фінанси підприємства насамперед мають забезпечити грошовими ресурсами безперервний виробничий процес через своєчасну й повну сплату необхідних для підприємства засобів виробництва.

Успіх фінансової діяльності віддзеркалює добрий (міцний, стійкий, задовільний) фінансовий стан підприємства [3].

Фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенціальні фінансові можливості підприємства [5].

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів [6].

Наслідком цього є виникнення потреби в аналізі фінансового стану підприємства. Треба розрізняти поняття “фінансовий аналіз” і “аналіз фінансового стану”. Фінансовий стан підприємства – сукупність показників, що відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, реальні й потенційні фінансові можливості підприємства.

Фінансовий аналіз діяльності підприємства – комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу за даними бухгалтерської (фінансової) звітності підприємства.

Метою фінансового аналізу підприємства є оцінка фінансового стану підприємства на останню звітну дату з урахуванням динаміки його змін, які склалися за результатами господарської діяльності підприємства за два останні роки; визначення факторів, що вплинули на зміни, та прогнозування майбутнього фінансового стану підприємства. Результати проведеного аналізу використовуються для підготовки рекомендацій щодо доцільності перетворення підприємства у ВАТ або його реструктуризації.

Задовільний фінансовий стан – це стійка ліквідність, платоспроможність та фінансова стійкість підприємства, його забезпеченість власними оборотними засобами та ефективне використання ресурсів підприємства. Незадовільний фінансовий стан – характеризується неефективним розміщенням ресурсів та неефективним використанням їх, незадовільною платоспроможністю підприємства, наявністю простроченої заборгованості перед бюджетом, з заробітної плати, недостатньою фінансовою стійкістю у зв'язку з несприятливими тенденціями розвитку виробництва та збуту продукції підприємства [2].

Під час аналізу потрібно вирішити такі основні завдання: виконати оцінку виконання фінансового плану і фінансового стану підприємства, визначити вплив факторів на фінансові показники й платоспроможність підприємства, знайти, визначити резерви і розробити спеціальні заходи щодо їх реалізації.

Проте крім цих головних завдань є такі: оцінка розрахунково-платіжної дисципліни і стану незавершених розрахунків, оцінка дебіторсько-кредиторської заборгованості, оцінка забезпеченості підприємства обіговими коштами, зокрема, власними, оцінка взаємовідносин з банками і фінансовими організаціями, розробка заходів, метою яких є більш ефективне використання наявних фінансових ресурсів та покращення фінансового стану підприємства.

Для аналізу використовують такі дані: фінансовий план, бухгалтерський баланс (форма №1), звіт про фінансові результати та їх використання (форма №2), дані бухгалтерського обліку та поточні матеріали фінансового відділу, інші не облікові матеріали.

Основні фактори, що визначають фінансовий стан підприємства є: виконання фінансового плану і поповнення в міру потреби власного оборотного капіталу за рахунок прибутку; швидкість оборотності оборотних коштів.

Головною метою фінансової діяльності підприємства є отримання прибутків шляхом збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, нарощування власного капіталу й забезпечення стійкого фінансового стану. Для цього необхідно постійно підтримувати платоспроможність і рентабельність підприємства, а також оптимальну структуру активу та пасиву балансу [4].

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є такі: - дослідження рентабельності й фінансової стійкості підприємства; - дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами; - об'єктивне оцінювання динаміки та стану ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства; - оцінювання становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку й кількісне оцінювання його конкурентоспроможності; - аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів; - визначення

ефективності використання фінансових ресурсів [8].

Для оцінки фінансово-економічного стану проводиться аналіз майнового стану, ділової активності, рентабельності, фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Оскільки одна з вимог аналізу - це зіставність даних, позиції аналізованих підприємств на ринку цінних паперів не враховуються, тому що серед них є підприємства державної форми власності, які не мають права здійснювати емісію цінних паперів. Оцінка майнового стану дає загальне уявлення про фінансовий стан підприємства. Вона показує частку кожного елемента в активах та співвідношення позикових і власних коштів у пасивах. У структурі вартості майна відображається специфіка діяльності кожного підприємства. Показниками фінансових результатів діяльності підприємства, які дозволяють оцінити ефективність використання його ресурсів, є показники ділової активності. Ділова активність – це реальний вияв дій, що полягають у мобільності, заповзятливості, ініціативі. Сукупність показників рентабельності всебічно відбиває ефективність виробничої (операційної), інвестиційної та фінансової діяльності підприємства і відповідає інтересам учасників економічного процесу. Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є фінансова стійкість, яка характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. Вона характеризується стабільним перевищенням доходів над витратами, вільним маневруванням грошовими коштами і їх ефективним використанням у процесі поточної діяльності підприємства. У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність, тобто здатність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями [7].

Таким чином, аналіз фінансового стану дає можливість оцінити: майновий стан підприємства; ступінь підприємницького ризику, зокрема можливість погашення зобов'язань перед третіми особами; достатність капіталу для поточної діяльності й довгострокових інвестицій; потребу в додаткових джерелах фінансування; здатність до нарощення капіталу; раціональність

залучення позикових коштів; обґрунтованість політики розподілу й використання прибутку й т.д.

У ринковій економіці підприємства несуть повну матеріальну відповідальність за свої дії. Це визначає іншу особливість фінансового керування: потрібен глибокий аналіз фінансового стану не тільки свого підприємства, але й підприємства-конкурентів і ділових партнерів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Груб'як С.В. Аналіз фінансово-економічного стану промислового підприємства / С.В. Груб'як // Глобальні та національні проблеми економіки. - Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. - Випуск 3. – 2015.- С.268-271.
2. Ефимова О.В. Финансовый анализ / О.В.Ефимова. - М.: 2002. – 317 с.
3. Іваненко В.М. Курс економічного аналізу / В.М. Іваненко // Навч.-метод. Посібник для самостійного вивч. дисципліни. – К.: КНЕУ, 2000.– 207 с.
4. Ларка М.І. Аналіз фінансового стану підприємства як засіб підвищення ефективності його діяльності / М.І. Ларка, Г.О. Лісовські // Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – Х. : НТУ «ХПІ». – 2013. – № 22 (995). – С. 168–174.
5. Наказ Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 р. № 49/121 // Звіт про повторне відстеження результативності регуляторного акта. - Режим доступу до журналу: http://www.spfu.gov.ua/userfiles/pdf/zvit_28032014_1.pdf
6. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства / Т.А. Обущак // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 92–98.
7. Пілецька С.Т. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства в системі антикризового управління / С.Т. Пілецька // Економічний аналіз. - Том 23. - № 2. – 2016. - С.139-145
8. Ткаченко С.О. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] / С.О. Ткаченко. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2008. – 312 с.